

Chapter 1: Familio kaj domo

§1 Nouns. In Esperanto, all singular (as opposed to plural) nouns take the grammatical ending **-o**:

patro	<i>a father</i>	tablo	<i>a table</i>
besto	<i>an animal</i>	meblo	<i>a piece of furniture</i>
filo	<i>a son</i>	viro	<i>a man</i>
domo	<i>a house</i>	pomo	<i>an apple</i>
hundo	<i>a dog</i>	pupo	<i>a doll</i>
reĝo	<i>a king</i>	palaco	<i>a palace</i>

There is no word in Esperanto for the English indirect article *a* or *an*. Therefore **patro** = *a father* or just *father*; **tablo** = *a table* or just *table*; and so on with all other nouns.

§2 Plural nouns add a **-j**:

patroj	<i>fathers</i>	tabloj	<i>tables</i>
bestoj	<i>animals</i>	mebloj	<i>pieces of furniture</i>
filoj	<i>sons</i>	viroj	<i>men</i>
domoj	<i>houses</i>	pomoj	<i>apples</i>
hundoj	<i>dogs</i>	pupoj	<i>dolls</i>
reĝoj	<i>kings</i>	palacoj	<i>palaces</i>

(Remember, **oj** rhymes with *boy*.)

§3 **La** (*the*). The direct article **la** is used with both singular and plural nouns. It never changes.

la patro	<i>the father</i>	la patroj	<i>the fathers</i>
la filo	<i>the son</i>	la filoj	<i>the sons</i>

§4 **Kaj** (*and*). **Kaj** rhymes with *sky*.

patro kaj filo	<i>father and son</i>
viro kaj hundo	<i>a man and a dog</i>

§5 Verbs. If the state or action occurs in the present, the verb ends in **-as**:

Tablo estas meblo.	<i>A table is a piece of furniture.</i>
Hundoj estas bestoj.	<i>Dogs are animals.</i>
La patro staras .	<i>The father stands (or) is standing.</i>
La filoj sidas .	<i>The sons sit (or) are sitting.</i>
La viroj legas .	<i>The men read (or) are reading.</i>

Note: Do not put **estas** before another verb.

§6 Continuous tense. There is a verb form in Esperanto similar to the English *am* —*ing* (e.g. *I am reading*) but it isn't used very often. Usually, both simple and continuous tenses are translated using the ending **-as**, and listeners determine the meaning from context.

Mi legas	<i>I read / I am reading</i>
Li staras	<i>He stands / He is standing</i>
Ni sidas	<i>We sit / We are sitting</i>

When translating from Esperanto to English, either of the English forms is used, depending on context.

§7 **Kiu** (*who / which one*) and **tiu** (*that person / that one*)

The word **kiu** (pronounced *KEE-oo*) can mean both *who* and *which*; **tiu** (pronounced *TEE-oo*) is likewise used for persons and things known by name:

Kiu estas la patro?	<i>Who is the father?</i>
Tiu estas la patro.	<i>That person is the father.</i>
Kiu legas?	<i>Who is reading?</i>
Tiu legas.	<i>That person is reading.</i>
Kiu domo estas tiu ?	<i>Which house is that?</i>
Tiu estas la domo.	<i>That one is the house.</i>
Kiu besto estas hundo?	<i>Which animal is a dog?</i>
Tiu besto estas hundo.	<i>That animal is a dog.</i>

When either of these words refers to plural nouns, **-j** is added:

Kiu estas la viro?	<i>Who is the man?</i>
Tiu estas la viro.	<i>That is the man.</i>
Kiuj estas la viroj?	<i>Who are the men?</i>
Tiuj estas la viroj.	<i>Those are the men.</i>

Kiuj domoj estas **tiuj**?   *Which houses are those?*
Tiuj estas la domoj.   *Those are the houses.*

Pronounce **tiuj** and **kiuj** as *KEE-oo-ee* and *TEE-oo-ee*.

Note: to translate **kiuj** we use *who* or *which*, as with **kiu**, but **tiuj** is translated as *those*.

Praktiko (practice) 1.1: Translate into English:

La patro kaj la filo. Tablo estas meblo. La patro estas viro. La filo estas knabo. La du filoj estas knaboj. La patro kaj la filo staras. Tiu viro estas la patro. Tiu meblo estas tablo. Tiuj tri bestoj estas hundoj. Tiu viro staras. La filo sidas kaj legas. Kiuj estas tiuj viroj? Kiu viro sidas kaj legas? Kiuj viroj sidas kaj legas?

Praktiko 1.2: Translate into Esperanto:

The father and son. The fathers and the sons. The father is a man. The man stands. The man is standing (*Careful! See §6.*) The father and the son are sitting. The father is sitting and reading. Dogs are animals. Those four animals are dogs. Which man is the father? Which boys are the sons? Who is reading? That man is reading. A table is a piece of furniture. Tables are pieces of furniture.

Affixes: prefixes and suffixes

§8 Many languages use *affixes* to build up different words from a single root. In Esperanto, affixes are used more regularly than in other languages. One of the distinctive features of Esperanto is that *affixes can be added to any root* as long as the resulting word makes sense. In this way a large vocabulary can be created from just a few roots.

§9 -in

The suffix **-in** gives the feminine of any word to which it is attached. Note that the suffix goes between the root (e.g. **patr-**) and the grammatical ending **-o**:

patro	<i>father</i>	patrino	<i>mother</i>
frato	<i>brother</i>	fratino	<i>sister</i>
filo	<i>son</i>	filino	<i>daughter</i>
viro	<i>man</i>	virino	<i>woman</i>

knabo	<i>boy</i>	knab ino	<i>girl</i>
sinjoro	<i>gentleman, Mr.</i>	sinjor ino	<i>lady, Mrs., Ms.</i>
reĝo	<i>king</i>	reĝ ino	<i>queen</i>

§10 **ge-**

The prefix **ge-** is used to denote people of both genders taken together:

patro	<i>father</i>	ge patroj	<i>parents</i>
frato	<i>brother</i>	ge fratoj	<i>brother(s) and sisters(s)</i>
filo	<i>son</i>	ge filoj	<i>son(s) and daughter(s)</i>
knabo	<i>boy</i>	ge knaboj	<i>boy(s) and girl(s)</i>
sinjoro	<i>Mr.; gentleman</i>	ge sinjoroj	<i>Mr. and Mrs.; Ladies and gentlemen</i>

§11 **-ej**

The suffix **-ej** is used to denote a *place* designated for the action indicated by the root:

lernas	<i>learns</i>	lern ejo	<i>school (a place where one learns)</i>
kuiras	<i>cooks</i>	kuir ejo	<i>kitchen (a place where one cooks)</i>
preĝas	<i>prays</i>	preĝ ejo	<i>church, temple, mosque, etc.</i>

If the root is not an action but a thing, **-ej** denotes a place it characterizes:

kafo	<i>coffee</i>	kaf ejo	<i>café, coffee-house</i>
hundo	<i>dog</i>	hund ejo	<i>kennel, dog-house</i>
aŭto	<i>car</i>	aŭt ejo	<i>garage</i>

Texts

Read the following texts and try to work out the meaning with the help of a dictionary (or with the vocabulary list at the end of the chapter). Don't be afraid to go over the texts several times until you understand them.

La familio

La familio Lang konsistas el kvar personoj: sinjoro Lang, sinjorino Lang kaj la du infanoj, Maria kaj Andreo. Andreo estas knabo kaj Maria estas knabino. Sinjorino Lang estas la patrino de la infanoj. Sinjoro Lang estas la patro. Gesinjoroj Lang estas la gepatroj; Andreo kaj Maria estas la geknaboj. Maria estas la filino, Andreo estas la filo. Maria kaj Andreo estas la gefiloj. Andreo estas la frato de Maria. Maria estas la fratino de Andreo. Ili estas gefratoj.

La domo

Jen la domo de la familio Lang. En la domo estas ses ĉambroj: manĝoĉambro, salono, kuirejo, infanĉambro (aŭ infanejo), banĉambro (aŭ banejo), kaj dormoĉambro. En la manĝoĉambro la familio manĝas. En la dormoĉambro gesinjoroj Lang dormas. En la infanejo la infanoj ludas dum la tago kaj dormas dum la nokto. En la salono sinjoro Lang legas. En la kuirejo sinjorino Lang kuiras kun Andreo. Ekster la domo estas hundejo por la hundo kaj aŭtejo por la aŭto de la familio.

Note: with compound words like **manĝoĉambro** (**manĝo** = *meal* + **ĉambro** = *room*), the final **-o** from the first word can be dropped (**manĝĉambro**) if the result is still pronouncable. Either form is acceptable.

Praktiko 1.3 Translate into English:

La patro estas sinjoro Lang, kaj la patrino estas sinjorino Lang. Maria kaj Andreo estas la infanoj. Maria kaj Andreo estas la gefiloj de gesinjoroj Lang. Kiu estas sinjorino Lang? Kiu estas sinjoro Lang? Kiu estas Andreo? Kiu estas Maria? Jen la domo de la familio Lang. En kiu ĉambro la familio manĝas? En kiu ĉambro gesinjoroj Lang dormas? En kiu ĉambro la infanoj ludas? En kiu ĉambro la infanoj dormas? En kiu ĉambro sinjoro Lang legas? En kiu ĉambro sinjorino Lang kaj Andreo kuiras? La hundo estas en la hundejo, kaj la aŭto estas en la aŭtejo.

Praktiko 1.4 Translate into Esperanto:

Who is Mr. Lang? Who is Mrs. Lang? Who are the children? Which is the house of Mr. and Mrs. Lang? Which is the dining-room? Which is the kitchen? Which is the bedroom? Which is the childrens' room? Which is the bathroom? Which is the living-room? In which room do the children play? In which room do the children sleep? In which room is Mr. Lang reading?

(Note: En kiu ĉambro la familio manĝas? = In which room does the family eat?)

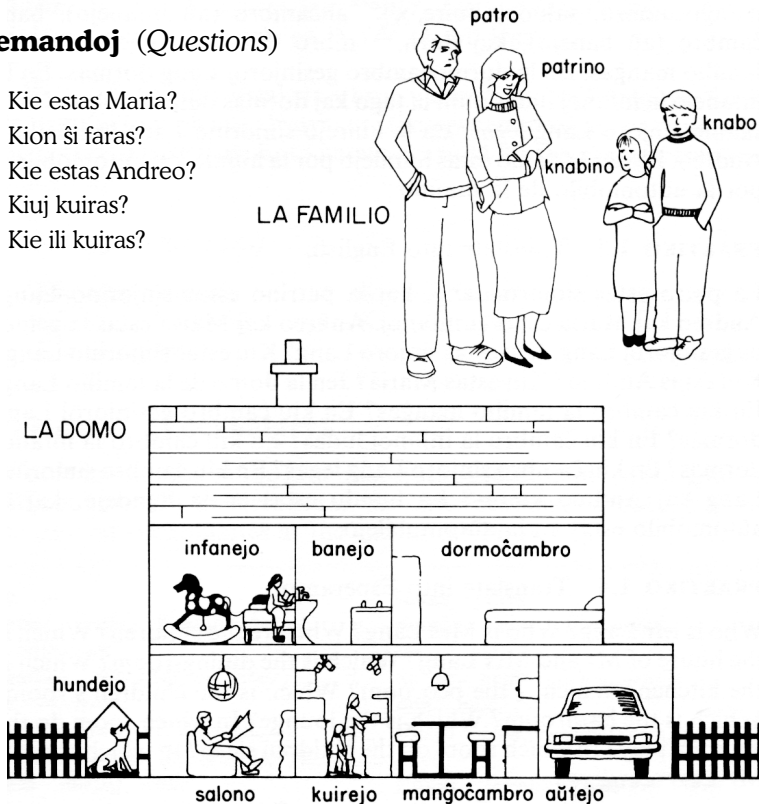
En kiu ĉambro la infanoj ludas? = *In which room do the children play?* The words *do* and *does* are necessary in English to form a question, but they don't add meaning, so we don't translate them into Esperanto.)

Dialogo

- Sinjoro Lang** (calls) Maria! Maria! Kie vi estas?
Maria Mi estas en la infanejo, Paĉjo.
Sinjoro Lang Kion vi faras?
Maria Mi legas.
Sinjoro Lang Kie estas via frato?
Maria Li estas en la kuirejo.
Sinjoro Lang Kion li faras?
Maria Li kuiras kun Panjo. Kie vi estas, Paĉjo?
Sinjoro Lang Mi estas en la salono. Mi legas.

Demandoj (Questions)

- 1 Kie estas Maria?
- 2 Kion ŝi faras?
- 3 Kie estas Andreo?
- 4 Kiuj kuiras?
- 5 Kie ili kuiras?

Vortlisto (Vocabulary)

(Words introduced in the grammar notes and examples are not included here.)

aŭ	or	li	he
banas	bathes;	ludas	plays
banejo	bathroom	manĝas	eats
ĉambro	room	mi	I
de	of, from	naŭ	nine
dek	ten	nokto	night
domo	house	nun	now
dormas	sleeps	ok	eight
du	two	Paĉjo	Dad(dy)
dum	during, while	Panjo	Mom(my)
ekster	outside	patro	father
en	in	persono	person
familio	family	por	for
filo	son	salono	living-room, lounge
frato	brother	sep	seven
fumas	smokes	ses	six
ili	they	ŝi	she
infano	child	tago	day
infanejo	kids' room, nursery	tri	three
jen	here is..., behold...	unu	one
kato	cat		
kie	where		
knabo	boy		
kvar	four		
kvin	five		
legas	reads		

Esprimoj (Expressions):

Kion vi faras? What are you doing?

Kion ŝi faras? What is she doing?

konsistas el consists of